

"Louis XIV - kuningas päike" - dramaatiline nüüdisballett

Timo Steinerija Sander Möldereri ballett "LonisXIV - kuningas Päike". Esietendus

19. novembril RO Estonias. Lavastaja ja koreograaf Teet Kask, libretist Tõnu Õnnepalu, muusikajuht ja dirigent [Arvo Volmer](#), dekoratsioonikunstnik Ülar Mark, kostüümikunstnik Kristian Steinberg, valguskunstnik Margus Vaigur, videokunstnik Taavi Varm.

Tantsijad: LouisXIV- William Newton; Prints, kuninga vend - Nikos Gkentsef; Pihisa - Marcus Nilson; Surm, printsi armuke - Cristiano Principato; Minister -Connor Williams; Kapellmeister/Noor kuningas - John Halliwell; Vana kuningas - Daniel Kirspuu; Hispaania infanta/Kuninganna - Madeline Skelly; Neiu roosas, kuninga armuke - Nanae Maruyama; Lesk mustas, kuninga armuke - Ami Morita; Tütarlaps-liblikas - Ana Gergely; [Eesti rahvusballeti](#) tantsijad.

Ballett on eesti heliloomingus pika ajaloo ja väärtteostega žanr. Meil on Tubina "Kratt", Eugen Kapi "Kalevipoeg", Lydia Austeri "Tiina", Sumera "Anselmi lugu", Tambergi "Joanna tentata" - kui nimetada vaid tuntumaid. Timo Steiner on koos Sander Mölderiga balletižanriga

põhjalikult tegelenud: "Louis XIV -kuningas Päike" on juba nende kolmas ühistöö eelnevate "Kerese" ja "Kuldse templi" järel.

Esietendusele minnes keerles mõtteis, et kuidas see kõik nüüd hakkab olema: eriline ajalooline aines Päikesekuningas Louis XIV-ndast, Prantsusmaa ühest kuulsaimast kuningast, kes oli kunstide soosija ja ise silmapaistev tantsija, uus muusika ja koreograafia. Etendust näinuna veendus, et kõigist komponentidest - balleti libreto, muusika ja koreograafia - oli tulnud välja harmooniline tervik. Kindlasti oli väga oluline ja suur väärtus, et libreto oli balletile loonud Tõnu Õnnepalu.

Kõige sügavamalt muljet avaldas mulle see, et kogu etendust läbis terviklik dramaatiline süžee ja arendus. Vaatasin balletti nii, et süžeed lugesin detailselt alles pärast etendust, kuid

Muusika

31,32

Eesti Rahvusballett
Arvo Volmer

loojutustus oli sellegipoolest aimatav ja arusaadav ning detailid avanesid veel hiljem lisaks.

Balleti muusikale on oma spetsiifilised nõudmised ja vajadused. Kindlasti ei saa sellele läheneda täiesti vabalt, nagu mõnele teisele žanrile. Ka ei saa selles muusikas tõenäoliselt olla ülekaalus meditatiivne aeglus, mikrintervallika, mikrotonaalsus jne. Timo Steiner ja Sander Mölder olid loonud väga orgaanilise ja ilmeka muusika libretos jutustatu väljendamiseks, mis oli ka koreograafiliseks käsitluseks inspireeriv.

Kuninglikku pidulikkust ja majesteetlikkust andsid sageli edasi vaskpillid fanfaaride ja heerolditena, aga nad väljendasid ka sõjaolukordi, karme ja julmi hetki. Balleti muusikas on palju rütmikat elementi - tantsulisust, marsilikku rühikust. Autorid ise ütlevadki kavaraamatus, et neid inspireeriski barokiaja tants ja õõtsuv muusikatunnetus ja et nad mängisid ajastu rütmidega väga meeeldi. Oma osa oli ka barokiaegsel kaunistustekunstil. Oli omajagu stilisatsiooni klavessiini-sooldest kammeransamblieni. Eri tüüpi kammeransambli episoodidel oligi muusikas väga oluline osa, seetõttu olgu eraldi välja toodud seda mänginud muusikud: Priit Aimla (trompet), Maria Luisk (flööt), Jakob Teppo (klahvpillid), Mart Laas (tšello), Eda Peäske (harf), Kentaro Yano, Anto Õnnis ning Csaba Zoltan Marjan ja Tiit Joamets (löökpillid).

Balleti kolmanda olulise komponendi - koreograafia - oli loonud Teet Kask. Tajusin seda väga heas kooskõlas muusikaga ning süžeed sobivalt edasi andmas. Mu meelest olid koreograafias head selged puhtad jooned ning liigutustega edasi

antud eredad karakterid: meesosaliselised - Louis XIV (William Newton), Prints, kuninga vend (Nikos Gkentsef), Pihhiisa (Marcus Nilson), Surm, printsi armuke (Cristiano Principato), kuid veelgi dramaatilisemad naisosalised - Hispaania infanta (Madeline Skelly), Neiu roosas, kuninga armuke (Nanae Maruyama) ja Lesk mustas, kuninga hilisem armuke (Ami Morita). Lavastuslik-koreograafiliselt ja psühholoogiliselt mõjult avaldasid mulle kõige sügavamalt mulje stseenid jäika kõva krinoliinseelikut kandva infantaga, kellest kuningas ei hooli ja kes sünnituse järel "lahti riietatakse" ja minema kantakse. Samuti üks balleti peaosi Neiu roosas, kuninga hinnatud armuke, kus õnnele järgneb peagi

klooster. Ning kuninga viimane armuke Lesk mustas, kes vananenud ja väsinud kuninga oma haardesse tõmbab.

Balletis on muidugi väga tähtsal kohal lavakujundus ja kostüümid. Siin meenutaksin Tõnu Õnnepalu sõnu suurepärasest intervjuust Edasile, kus vestleb selle balleti "kolmainsus": Õnnepalu, Steiner ja Kask. Ta ütleb, et ballett on muinasjutt, kuningas on muinasjututegelane. Lavakujundusega on loodud unenäoline muinasjutumaailm. Oma osa selle loomises mängivad leidlikult ja maitsekalt kasutatud videotaustad.

Kostüümid asetuvad kuhugi abstraktsete ja ajastule vihjavate vahele: näiteks kuninga esmase ilmumise kuldne päikesekostüüm, infanta puine krinoliin. Samas esimene armuke oli neiu lihtsas roosas kleidis. Kostüümikunstnik Kristian Steinberg ütleb seletuseks, et kaasaegse moe võtmes on kostüümidesse põimitud barokielemente ja sümboolikat.

Ballett lõpebki kauni abstraktsusega, nagu ajastu kuldse tolmu sisse lõpu-episoodis "Tulevik". Sinna läheb kogu see omaaegne hierarhiamaailm, täis kirgi, kadedust ja salasepitsusi, jättes endast maha siiski hulga hinge liigutanud psühholoogilisi episoodide ja ühiskunsteose ilupüüdlusi. ü!

Päikesekuninga ilmumine.

Ia Rimmel